

ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์ โคนมแม่ใจ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

Factors affecting career inheritance of members of Maejo Dairy Cooperative LTD. Sansai District, Chiang Mai Province

ศุภากร ภู่นพมาศ¹, รุจ ศิริสัญลักษณ์^{1*}, สุรพล เศรษฐบุตร¹ และ จิรวัดน์ พัสดุ²
Supakon Phunoppamat¹, Ruth Sirisunyaluck^{1*}, Suraphol Sreshtaputra¹
and Chirawath Patsara²

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ จำนวน 87 ราย แบ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมที่สืบทอดอาชีพเกษตรกรโคนม จำนวน 65 ราย และอดีตสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจที่ไม่สืบทอดอาชีพเกษตรกรโคนม จำนวน 22 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกการวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาดังแต่เดือนพฤษภาคม 2560 ถึงเดือนมิถุนายน 2561 ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรร้อยละ 71.3 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.27 ปี ร้อยละ 39.1 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีแรงงานในฟาร์มเฉลี่ย 2.7 คน มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจเฉลี่ย 7.7 ปี ใช้ต้นทุนในการเลี้ยงโคต่อตัวเฉลี่ย 32,227 บาท เกษตรกรร้อยละ 55.2 มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 3 ปัจจัย ได้แก่ จำนวนแรงงานในฟาร์ม ($P=.031$) ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมต่อตัว ($P=.030$) ความคิดเห็นต่อสภาพพื้นฐานในการเลี้ยง ($P=.046$) เกษตรกรมีปัญหาในการเลี้ยงโคนม คือจำนวนแรงงานในฟาร์มไม่เพียงพอ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดูแลฟาร์มโคนมสูง ข้อเสนอแนะคือต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือด้านราคาวัตถุดิบ สนับสนุนเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงโคนม และควบคุมราคาอาหารข้นและอาหารหยาบในการใช้เลี้ยงโคนม

คำสำคัญ: อาชีพการเลี้ยงโคนม, การสานต่ออาชีพ, สหกรณ์โคนม

ABSTRACT: The objectives of this research were to 1) study some basic aspects in terms of socio-economic background of Maejo Dairy Cooperative members. 2) study the factors affecting the decision of Dairy Cooperative members on inheritance of dairy farming occupation. 3) state the problems and proposal in inheritance of dairy farming occupation. Under studying, 87 members of Maejo Dairy Cooperative (65 inherited dairy cooperatives members and 22 former un-inherited dairy farmers). A form of questionnaire was used for data collection. The period of this study varied from May 2017 to June 2018. The data was analyzed by using descriptive statistics and logistic regression analysis. The results of study found that the farmers mostly (71.3%) were male with average age of 52.27 years, elementary school as their educational background (39.1%), having 2.7

¹ ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

² ภาควิชาสัตวศาสตร์และสัตว์น้ำ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

Department of Animal and Aquatic Science, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University

* Corresponding author: ruth.si@cmu.ac.th

labor forces in average, having average period as Maejo Dairy Cooperative member for 7.7 years, spending an average cost of fostering per cow was 32,227 baht and having good attitude towards dairy farming occupation at highly agreed level (55.2%). In relation to logistic regression analysis. It found that the factors at statistically significant affecting the decision of Dairy Cooperatives members on inheritance of dairy farming occupation included three factors: a number of farm labor forces ($P=.031$), cost of husbandry per cow ($P=.030$), and opinions on the basic condition on dairy farming husbandry ($P=.046$). Regarding the main problems on dairy farming occupation of Maejo Dairy Cooperative members were: inadequate number of farm labor forces and a higher cost of dairy farming. For farmers' suggestions, it revealed that the farmers required the government sector to assist the price on offering raw milk buying, providing an assistance in terms of technology being beneficial to dairy farming and controlling of concentrated and rough food prices for dairy farming.

Keywords: Attitude, Collaborative Farming, Rice production technology

บทนำ

ในประเทศไทยอาชีพการเลี้ยงโคนมได้เริ่มมาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2500 โดยชาวอินเดียที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยจากนั้นได้มีการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมอย่างแพร่หลายจนกระทั่ง พ.ศ. 2503 รัฐบาลเคนมารัคได้ทูลเกล้าถวายโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมในประเทศไทยแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 นับเป็นโครงการลงทุนของสองประเทศจึงถือได้ว่าอาชีพการเลี้ยงโคนม คืออาชีพพระราชทานแก่เกษตรกรสืบมา(ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์โคนมเชียงใหม่, 2558) และด้วยอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่น่าสนใจเพราะมีรายได้ประจำค่อนข้างแน่นอนและไม่ค่อยมีปัญหาในด้านการตลาด ประเทศไทยจึงได้มีการก่อตั้งสหกรณ์โคนมขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบในการอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจากรายงานของ (หมวดข่าวเศรษฐกิจไทยทีวีสีช่องสาม, 2559) รายงานว่าในปัจจุบันนํ้านมดิบที่ผลิตได้ในประเทศไทยยังไม่เพียงพอต่อความต้องการการบริโภคหรือการนำไปแปรรูปต่างๆ เพราะจากจำนวนฟาร์มโคนมในประเทศไทยมีจำนวนลดลง ซึ่งจะได้จากปี พ.ศ. 2550 จำนวนฟาร์มโคนมในประเทศไทยมีทั้งสิ้น 21,230 ฟาร์ม หลังจากนั้นอีก 8 ปีต่อมา จำนวนฟาร์มลดลงเหลือเพียง 16,248 ฟาร์ม และมีแนวโน้มจะลดลงอย่างต่อเนื่องสาเหตุที่จำนวนฟาร์มโคนมลดลง เนื่องมาจากจำนวนผู้เลี้ยงรายย่อยมีจำนวนน้อยลง

จังหวัดเชียงใหม่มีสหกรณ์โคนมทั้งหมด 9 แห่งโดยมีสหกรณ์โคนมแม่ใจเป็นหนึ่งในสหกรณ์โคนมในจังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์โคนมแม่ใจได้ก่อตั้งมายาวนานกว่า 25 ปีได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ด้วยทุนจดทะเบียนจำนวนหนึ่งหมื่นบาทถ้วนเดิมสหกรณ์โคนมแม่ใจ มีจำนวนสมาชิกมากกว่าร้อยละร้อย แต่ปัจจุบันพบว่าจำนวนสมาชิกที่ส่งนํ้านมดิบลดลงอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มจะลดลงต่อไปในอนาคต (สหกรณ์โคนมแม่ใจ จำกัด, 2560) จากรายงานจำนวนประชากรโคนมและสมาชิกของสหกรณ์โคนมในพื้นที่สำนักงาน อ.ส.ค. (2559) ได้บันทึกข้อมูลว่า พ.ศ. 2557 สหกรณ์โคนมแม่ใจมีสมาชิกจำนวน 138 ราย ปี พ.ศ. 2558 มีสมาชิกเหลือเพียง 87 ราย และในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนสมาชิก 80 ราย จากรายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมแม่ใจ จำกัด (2560) ได้บันทึกข้อมูลว่าปัจจุบันมีสมาชิกอยู่เพียง 66 ราย ด้วยในจังหวัดเชียงใหม่สหกรณ์โคนมแม่ใจ เป็นสหกรณ์โคนมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปเป็นจำนวนมากสถานการณ์การลดลงของสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าเพราะเหตุใดสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ จึงไม่สานต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมและปัจจัยใดที่มีผลต่อการสืบต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจเพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคนมให้ยั่งยืนต่อไป

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 138 ราย กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวน 87 ราย แบ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อจำนวน 65 ราย และอดีตสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่ไม่สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมแล้วจำนวน 22 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมโดยใช้สถิติอ้างอิงคือการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (กัลยา, 2542) โดยกำหนดให้ผู้สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมมีค่าเท่ากับ 1 และผู้ที่ไม่สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมมีค่าเท่ากับ 0

ผลการศึกษาและวิจารณ์

1. สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจการศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.27 ปี ร้อยละ 39.1 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 9.3 ปี โดยเฉลี่ยมีแรงงานในฟาร์ม 2.7 คน เกษตรกรร้อยละ 58.62 ใช้ต้นทุนในการเลี้ยงโคต่อตัวต่อปีน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจเฉลี่ย 7.7 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 73 มีที่ดินในการเลี้ยงโคนมเป็นของตนเอง และส่วนใหญ่ร้อยละ 79.3 มีหนี้สิน แสดงข้อมูลพื้นฐานดัง Table 1

Table 1 Some basic socio-economic characteristics of Mae Jo Dairy Cooperative's members

		n=87					
Some characteristics		Amount (person)	Percent	$\bar{x}$	min	max	S.D.
Gender	Male	62	71.3	52.27	27	81	52.27
	Female	25	28.7				
Age (yrs.)	≤ 40	21	24.14				
	41 - 50	13	14.94				
	51 - 60	29	33.34				
	≥ 61	24	27.58				
Educational background				9.25	2	30	4.43
< Elementary school		4	4.6				
Elementary school		34	39.1				
Secondary school		24	27.6				
Diploma		9	10.3				
Undergraduate		16	18.3	2.7	1	12	1.47
Experiential period of rearing dairy cow (yrs.)							
≤ 5 ปี		14	16.08				
6 - 10 ปี		45	51.74				
10 - 15 ปี		22	25.28				
≥ 16 ปี		6	6.9				
Number of labor force(s) in farm (person)				52.87	38	43.68	3.45
≤ 2 คน		46	52.87				
3 - 4 คน		38	43.68				
≥ 5 คน		3	3.45				

Table 1 Some basic socio-economic characteristics of Mae Jo Dairy Cooperative's members (continue)

n=87

Some characteristics	Amount (person)	Percent	$\bar{x}$	min	max	S.D.
Cost of rearing dairy cow (Baht/cow/yr.)			37,227	10,000	450,000	2144.4
≤ 20,000	43	49.43				
20,000 - 40,000	10	11.49				
≥ 40,001	34	39.08				
Land used for rearing dairy cow (its own land: yes=have, no= no have)						
Yes	73	83.9				
No	14	16.1				
Debt obligation (yes=have, no= no have)						
yes	69	79.3				
No	18	20.7				

เกษตรกรมีความคิดเห็นโดยรวมต่อสภาพพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับมาก เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมเกษตรกรส่วนมากรักและผูกพันกับโคนมที่เลี้ยง มีความกระตือรือร้นที่จะดูแลฟาร์ม แต่เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความอดทนและต้นทุนสูง โดยเกษตรกรโคนมร้อยละ 74.7 เลือกที่จะประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อ ส่วนอีกร้อยละ 25.3 เลือกที่จะไม่ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว

กับตัวแปรตาม 1 ตัวแปร โดยใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 9 ตัวที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในฟาร์ม ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมต่อตัว ความคิดเห็นโดยรวมต่อสภาพพื้นฐานในการเลี้ยงโคนม ความพึงพอใจต่อการเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ ทัศนคติที่มีต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม ปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงโคนม ส่วนตัวแปรตาม คือ การสืบทอดอาชีพของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ แบ่งเป็น กลุ่มที่สืบทอดและกลุ่มที่ไม่สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม ได้ผลการวิเคราะห์ที่แสดงดัง **Table2**

Table 2 Logistic regression analysis of independent variables and career inheritance

Logistic Regression Analysis	Model					
	B	S.E.	Wald	df	Sig	Exp(B)
1. Age	-.034	.046	.549	1	.459	.966
2. Education	-.101	.154	.428	1	.513	.904
3. Number of Labors in farm.	1.135	.527	4.640	1	.031	3.110
4. Membership duration.	.216	.218	.978	1	.323	1.241
5. Cost of dairy farming.	.000	.000	4.710	1	.030	1.000
6. Attitude towards condition of farming.	3.230	1.617	3.992	1	.046	25.287
7. Satisfaction on Cooperative membership.	.492	1.025	.231	1	.631	1.636
8. Attitude towards dairy farming.	.436	1.293	.114	1	.736	1.547
9. Problems and obstacles.	1.822	1.541	1.398	1	.237	6.185
Constant	-25.289	10.394	5.920	1	.015	.000

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่ใจ พบว่ามีปัจจัย 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเลือกสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือต่ำกว่า ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จำนวนแรงงานในฟาร์มมีผลเชิงบวกต่อการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม ($P = .031$) และค่า $Exp = 3.110$ หมายความว่า เกษตรกรที่มีแรงงานในฟาร์มมากมีโอกาสที่จะสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมมากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในฟาร์มน้อย โดยเกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในฟาร์มมากมีโอกาสในการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมมากเป็น 3.110 เท่า ของเกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในฟาร์มน้อย ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ปิยฉัตร (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จมากที่สุดคือ แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม นอกจากนี้ ภาณุพันธ์ (2554) ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการบริหารจัดการของสหกรณ์โคนมที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยผลการศึกษาในระดับสมาชิกพบว่าจำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารจัดการของสหกรณ์โคนมในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

2. ต้นทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมต่อตัวต่อปีมีผลเชิงบวกต่อการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม ($P = .030$) และค่า $Exp = 1.000$ หมายความว่า เกษตรกรที่ใช้ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมสูงมีแนวโน้มที่จะสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมมากกว่าเกษตรกรที่ใช้ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมต่อตัวต่ำ การใช้ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมที่สูงแสดงถึงการดูแลโคนมเป็นอย่างดีซึ่งมีผลต่อผลผลิตน้ำนมที่มีคุณภาพ และการลงทุนที่สูงส่งผลให้เกษตรกรไม่ย่อท้อเลิกอาชีพการเลี้ยงโคนมได้เนื่องจากลงทุนไปแล้วและมีกำไรจากการขายน้ำนมดิบ ธาดา (2555) พบว่าปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด โดยภาพรวมยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง

วัตถุดิบอาหารสัตว์ราคาแพง เช่นเดียวกับ เพิ่มศักดิ์ (2542) ได้ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม พบว่าปัญหาที่เกษตรกรประสบในการเลี้ยงโคนม คือ อาหารขึ้นมีราคาแพง และขาดแคลนเงินทุน

3. ความคิดเห็นต่อสภาพพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมมีผลเชิงบวกต่อการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม ($P = .046$) และค่า $Exp = 25.287$ หมายความว่า เกษตรกรที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากกว่าต่อสภาพพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมของตนเองอันประกอบไปด้วย ปัจจัยพื้นฐานทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ในการประกอบการ และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน จะมีโอกาสสืบทอดอาชีพมากกว่าเกษตรกรที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยกว่า โดยเกษตรกรที่มีความคิดเห็นด้วยมากกว่าต่อสภาพพื้นฐานในการเลี้ยงโคนม มีโอกาสในการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมมากเป็น 25.287 เท่าของเกษตรกรที่มีความคิดเห็นด้วยน้อยกว่าต่อสภาพพื้นฐานในการเลี้ยงโคนม ทั้งนี้ เพราะว่าการมีสภาพพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมมีสภาพที่ดี และมีความพร้อม จะทำให้ได้ผลผลิตน้ำนมที่ดี และมีปัญหาในการเลี้ยงน้อยกว่าผู้ที่มีสภาพพื้นฐานและความพร้อมที่น้อยกว่าซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ ชีรชัย (2556) ที่กล่าวว่า เกษตรกรที่ไม่สามารถควบคุมกระบวนการผลิตได้เนื่องจากมีปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุม อีกทั้งกลุ่มเกษตรกรเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความมุ่งมั่น เป็นแรงงานที่ดี แต่ขาดประสบการณ์ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ ทำให้หลายคนต้องประสบความล้มเหลวและไม่อาจดำรงกิจการการผลิตอยู่ได้

การศึกษาในครั้งนี้พบว่าเกษตรกรที่มีการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นผู้ที่มีจำนวนแรงงานในฟาร์มมาก (ไม่น้อยกว่า 2.7 คน) ฟาร์มที่มีจำนวนแรงงานในฟาร์มมากมีผลต่อการดูแลฟาร์มได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพเพราะว่ากิจกรรมในฟาร์มโคนมจะเริ่มตั้งแต่เช้าตรู่โดยไม่เว้นหยุด และมีกิจกรรมที่ต้องดูแลโคนมที่ใช้เวลาต่อวันมาก การมีแรงงานมากทำให้ตัวเกษตรกรเองไม่เหนื่อยกับการทำฟาร์มจนเกินไป ในด้านต้นทุนที่ใช้ในการเลี้ยง

โคตอตัวนั้น เกษตรกรที่สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคจะมี การลงทุนมากกว่าผู้ที่ไม่สืบทอดอาชีพต่อแสดงให้ เห็นถึงความใส่ใจและมีความตั้งใจที่จะทำฟาร์ม โคนมให้ยืนนานในด้านมีสภาพพื้นฐานในการ เลี้ยงโคนม เกษตรกรที่เห็นว่าตนมีสภาพพื้นฐานใน การเลี้ยงโคนมที่ดีและมีความพร้อมจะเป็นผู้ที่ สืบทอดอาชีพได้นานกว่าเนื่องจาก การเลี้ยงโคที่มี คุณภาพและได้ผลผลิตน้ำนมที่ดีย่อมอาศัยต้นทุน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการที่ดีซึ่งจะลด ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบกิจการได้เป็น อย่างมาก

ส่วนเกษตรกรที่ไม่สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม พบว่าเป็นผู้ที่มีจำนวนแรงงานไม่เพียงพอ ส่งผล ให้การดูแลฟาร์มทำได้ไม่ทั่วถึงและเกิดเป็นปัญหา ตามมาจนส่งผลให้เกษตรกรเกิดความท้อแท้ที่จะทำ ฟาร์มต่อไปนอกจากนี้ยังไม่สามารถแบกรับต่อต้นทุน ที่สูงได้เนื่องจากเงินทุนในการทำฟาร์มมีไม่เพียงพอ และทำให้เกษตรกรไม่กล้ารับความเสี่ยงที่จะลงทุน ต่อทำให้ผู้ที่มีต้นทุนในการเลี้ยงโคต่ำเลิกระบอบ อาชีพการเลี้ยงโคนมได้ง่าย

สรุป

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอด อาชีพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีตัวแปร อิสระ 3 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการสืบทอดอาชีพการเลี้ยง โคนม ของสมาชิกสหกรณ์โคนมแม่โจ้ ได้แก่ จำนวน แรงงานในฟาร์ม ($P = .031$) และค่า $\text{Exp} = 3.110$ ต้นทุนที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมต่อตัวต่อปี ($P = .030$) และค่า $\text{Exp} = 1.000$ ความคิดเห็นต่อสภาพพื้นฐาน ในการเลี้ยงโคนม ($P = .046$) และค่า $\text{Exp} = 25.287$ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางในการ แก้ไขปัญหาด้านแรงงาน ซึ่งอาจทำได้โดยการ ใช้ เทคโนโลยีที่มีราคาไม่แพงเข้ามาช่วย ภาครัฐควรช่วยเหลือเกษตรกรในด้านของการควบคุมราคาอาหาร ขัน อาหารหยาบให้มีราคาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

และไม่สูงจนเกินไปเพื่อให้เกษตรกรลดภาระในด้าน ต้นทุนในการเลี้ยงโคนมน้อยลง ช่วยเหลือด้านราคา รับซื้อ ซึ่งจะส่งผลให้ลูกหลานในรุ่นต่อไป อยากรับ ช่วงในการสืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2542. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการ ตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธีรชัย หายทุกข์. 2556. “ความยั่งยืนของการเลี้ยงโคนมโดย ชุมชนเป็นฐาน: กรณีศึกษาบ้านห้วยเตย ตำบลท่าพระ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น”. แก่นเกษตร 41: 70-74
- ธาดา ศรีเกษ. 2555. “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ โคนมเชียงใหม่จำกัด จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยฉัตร ใบจิ๋ว. 2554. “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพ การเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่”. การ ค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล. 2554. “กระบวนการบริหารจัดการ ของสหกรณ์โคนมที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพของ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในภาคเหนือตอนบนของ ประเทศไทย”. วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (ส่งเสริม การเกษตรและพัฒนาชนบท) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รายงานจำนวนประชากรโคนมและสมาชิกของสหกรณ์โคนม ในพื้นที่สำนักงาน อ.ส.ค. 2559. สัมภาษณ์. 9 ธันวาคม. ศูนย์เรียนรู้การสหกรณ์โคนมเชียงใหม่. 2558. อาชีพการเลี้ยง โคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม . <https://bit.ly/2CyRG3F>. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2559.
- สหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด. 2560. ประวัติการจัดตั้งสหกรณ์. รายงานประจำปี 2560.
- หมวดข่าว:เศรษฐกิจ .2559. ไทยทีวีสีช่องสาม. <https://bit.ly/2RZUwls> ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2561.
- เพิ่มศักดิ์ วิทยากรณ์. 2542. “ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ เลี้ยงโคนมต่อการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.